

Projekt

UCHWAŁA NR .../2011

RADY GMINY W JUCHNOWCU KOŚCIELNYM

z dnia .....2011 roku

w sprawie Gminnego Systemu Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną w Gminie Juchnowiec Kościelny na lata 2011-2020

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001r. Nr 142 poz. 1591, z 2002r. Nr 23 poz. 220, Nr 62 poz. 558, Nr 113 poz. 984, Nr 153 poz. 1271, Nr 214 poz. 1806; z 2003r. Nr 80 poz. 717, Nr 162 poz. 1568; z 2004r. Nr 102 poz. 1055, Nr 116 poz. 1203, Nr 167 poz. 1759; z 2005r. 172 poz. 1441, Nr 175 poz. 1457; z 2006r. Nr 17 poz. 128, Nr 181 poz. 1337; z 2007r. Nr 48 poz. 327, Nr 138 poz. 974, Nr 173 poz. 1218; z 2008r. Nr 180 poz. 1111, Nr 223 poz. 1458; z 2009r. Nr 52 poz. 420, Nr 157 poz. 1241; z 2010r. Nr 28 poz. 142, 146, Nr 40, poz. 230, Nr 106 poz. 675) w związku z art. 17 ust. 1 pkt. 13 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.) Rada Gminy w Juchnowcu Kościelnym uchwala, co następuje;

§ 1

Przyjmuje się Gminny Program Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną w Gminie Juchnowiec Kościelny na lata 2011-2020, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Juchnowiec Kościelny.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Podlaskiego.

WÓJT

mgr Krzysztof Marciniak

Wz Kierownika

GŁÓWNY SPECJALISTA

mgr Alicja Baran

**SPRAWDZONO POD WZGLĘDEM
MERYTORYCZNO-PRAWNYM**

RADCA PRAWNY

Magdalena Osinska-Blaszczyk

Załącznik do Uchwały Nr ...../2011
Rady Gminy Juchnowiec Kościelny
z dnia 2011

**PROGRAM
PROFILAKTYKI I OPIEKI
NAD DZIECKIEM I RODZINĄ
W GMINIE
JUCHNOWIEC KOŚCIELNY
NA LATA 2011 - 2020**

SPIS TREŚCI:

Wprowadzenie.....	3
Istota rodziny.....	4
Rodzina i dziecko w polityce społecznej.....	7
Zasady ogólne systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną.....	10
Główne cele programu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną.....	11
Priorytety gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną.....	11
Domeny gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną.....	12
Realizatorzy programu.....	17
Źródła finansowania.....	17
Bibliografia.....	18

WPROWADZENIE

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt. 13 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, jednym z obowiązkowych zadań gminy jest stworzenie gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną, którego wykonanie przyczyni się do całościowego wsparcia oraz integracji społecznej osób z grup szczególnego ryzyka. Zidentyfikowane problemy społeczne występujące w Gminie Juchnowiec Kościelny oraz weryfikacja posiadanych danych na temat rodziny i dziecka, zezwoliła na wskazanie priorytetów do realizacji na najbliższe lata 2011 - 2020,

W aktualnie funkcjonującym systemie profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną działa szereg instytucji i organizacji, pomocy społecznej, zdrowia, edukacji, Sądu, Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej, Policji, Rady Gminy, organizacji pozarządowych, Kościołów oraz związków wyznaniowych. Przy czym, kluczową rolę w organizowaniu opieki nad dzieckiem i rodziną odgrywa jednostka organizacyjna pomocy społecznej - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Juchnowcu Kościelnym.

Jednym z priorytetowych celów niniejszego Programu jest rozwijanie systemu współpracy i komunikacji pomiędzy ww. podmiotami, których podstawowym warunkiem powinien być płynny przepływ informacji oraz rozpoznanie wzajemnych możliwości oraz kompetencji. Gminny program profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną będzie fundamentem określającym kierunki działań i realizacji zadań wynikających z obowiązującego prawa i potrzeb społeczności lokalnej.

ISTOTA RODZINY

Na temat rodziny mówi się bardzo dużo, bowiem jest ona instytucją o olbrzymim i pozytywnym znaczeniu w życiu człowieka – jednostki i zbiorowości ludzkiej – i to zarówno ze względów moralno – społecznych jak i psychologicznych. „Rodzina jako wspólnota osób, wyrosła z wzajemnej miłości, wychowuje poprzez obecność swoich członków pozostających ze sobą w relacji miłości i życzliwości” (Wiatrowski, 2003, s. 73).

Szczególną i pozytywną rolę ma do odegrania rodzina w czasach dzisiejszych, określonych jako czasy nacechowane wzmożonym dynamizmem i przyśpieszeniem, w których to nastąpił zanik autorytetów, rozluźnienie więzi rodzinnych, kryzys wartości, rosnąca przepaść między pokoleniami.

„Rodzina stanowi jedną z podstawowych grup społecznych, a przy tym taką, którą spotykamy najpowszechniej, i to od najdawniejszych czasów. W socjologii i psychologii społecznej dość często i raczej powszechnie używa się w stosunku do rodziny określenia grupa. Zgodnie z ogólną definicją grupy rodzina jest grupą społeczną, ponieważ jej członków łączy określony wzajemny stosunek lub mówiąc ściślej szereg stosunków społecznych” (Kawula, Brągiel, Janke, 2004, s. 50).

Cz. Kępski pisze, że „rodzina jest systemem wzajemnych interakcji, w którym każda osoba zależy od wszystkich pozostałych relacji oraz działania systemu jako całości” (Kępski, 2003, s. 111).

Rodzina jest właśnie miejscem, w którym to dziecko doświadcza swoich pierwszych kontaktów z otoczeniem, zaczyna poznawać, rozumieć i przyswajać wartości społeczne. Na ich to podstawie będzie budować swój system norm i zachowań.

Rodzina stanowi naturalne środowisko wprowadzania dzieci w solidarność i odpowiedzialność wspólnotową. Oparta jest na wyborze, a nie na przymusie. To właśnie rodzina ma szczególne znaczenie dla wszechstronnego i prawidłowego rozwoju dziecka.

Rodzice będąc najczęściej najważniejszymi osobami w rodzinie mają najistotniejszy wpływ na kształt atmosfery domowej. Gdy w domu jest wzajemna życzliwość, to znacznie łatwiej znosić stresy i trudności, a co za tym idzie, znacznie łatwiej o utrzymanie spokoju i pogody ducha, tak potrzebnych dla prawidłowego

przebiegu procesu wychowania. Rodzice też stanowią dla swoich dzieci wzór postępowania, ich zachowanie kształtują wyobrażenia i poglądy dziecka na to, jakie powinny być stosunki międzyludzkie. Styl życia i rodzaj celów, wokół których koncentrują się działania rodziny oraz system wartości uznawany przez rodzinę jest ważnym czynnikiem dla prawidłowego procesu wychowania i rozwoju dziecka. Pożądane jest uznawanie takich wartości i stylu życia, w którym celem najważniejszych poczynań jest dobro, rozwój i szczęście każdego bez wyjątku członka rodziny, w którym kultywuje się tradycje i obyczaje rodzinne, gdzie występuje troska o takie organizowanie życia rodzinnego, aby było w nim jak najwięcej miejsca na wspólne zajęcia wyzwalające przeżycia jednoczące rodzinę. Inną cechą jednoczącą rodzinę, bez której trudno jest o prawidłowy przebieg procesu wychowania jest ład i spokój. Atmosferę ładu i spokoju warunkują różne czynniki. Z jednej strony są to właściwości osobowości członków rodziny ich umiejętności przeżywania stresów, napięć, rozładowania konfliktów, szczególnie ważne są tu umiejętności radzenia sobie z napięciami, jakie niesie życie.

Rodzina jest społecznością powołaną do wzbudzania i rozwoju życia jednostkowego, jednocześnie jest podstawą życia społecznego. Rodzina wychowuje dzieci nie tylko dla siebie, dla własnego dobra, ale również dla dobra społecznego „[...] rodzina jako mikrostruktura społeczna spełnia swe zadania także na rzecz makrostruktury” (Kawula, Brągiel, Janke, 2004, s. 52).

Można, więc za słowami Jana Pawła II powiedzieć, że „przyszłość ludzkości idzie przez rodzinę.” (Jan Paweł II, Adhortacja Apostolska.Familiaris Consortio nr 86, s. 170), Rodzina, bowiem stanowi bazę społeczeństwa „i stale je zasila poprzez swe zadanie służenia życiu: w rodzinie przecież rodzą się obywatele i w niej znajdują pierwszą szkołę cnót społecznych, które stanowią o życiu i rozwoju samego społeczeństwa” (Jan Paweł II, Adhortacja Apostolska.Familiaris Consortio nr 86, s. 83).

Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagraża jednak szereg czynników, wśród których istotną rolę odgrywają zjawiska patologiczne. Ich oddziaływanie czyni daną rodzinę dysfunkcyjną, czyli taką, która nie potrafi sprostać swoim obowiązkom względem dzieci i innych członków rodziny oraz pomyślnie rozwiązywać swoich problemów i sytuacji kryzysowych. Do zjawisk patologicznych zalicza się: alkoholizm, narkomanię, przestępczość rodziców oraz przemoc w rodzinie. Są one najczęstszą przyczyną niedostosowania społecznego dzieci.

L. Pytka opisując rolę rodziny podaje za H. Kołakowską - Przełomiec cztery główne mechanizmy oddziaływania rodziny na nieprzystosowanie społeczne dzieci i młodzieży wychowujące się w takich rodzinach. Są to:

- „niewłaściwa atmosfera życia rodzinnego związana często ze złym życiem rodziców, rozbiem rodziny, konkubinatem, alkoholizmem, niewłaściwym stosunkiem do dzieci. W takiej rodzinie dziecko czuje się niekochane, wobec powyższego szuka towarzystwa poza domem, najczęściej rówieśników znajdujących się w podobnej sytuacji. W grupie tej znajduje akceptację i kieruje się normami i zasadami przyjętymi w grupie,
- brak odpowiedniej opieki nad dzieckiem, wynikający często z pracą zarobkową rodziców, często ich niezaradnością życiową czy chorobami. Niedostateczna kontrola czy też zainteresowanie sprawami dziecka doprowadza do szybkiego i łatwego przejmowania niewłaściwych wzorów zachowań od grupy koleżeńskiej,
- stosowanie nieodpowiednich metod wychowawczych. Niekonsekwentne podejście rodziców, rygorizm wobec dziecka powoduje powstawanie stanów lękowych, poczucia krzywdy. Brak umiejętności postępowania jest podłożem wielu konfliktów w rodzinie, co w efekcie może prowadzić do ucieczek z domu, włóczęgostwa czy bardziej poważnych form zachowań patologicznych,
- wychowywanie dziecka w rodzinach przestępczych o niskim morale. Prezentowane negatywne postawy są w sposób automatyczny przyswajane przez nie” (Pytka, 1995, s. 54).

Dodać należy niekorzystne zjawisko tzw. podwójnej moralności, tj. rozbieżności pomiędzy głoszonymi zasadami życia moralnego a rzeczywistymi postępowaniami dorosłych często stojących w sprzeczności z głoszonymi zasadami. Te wszystkie okoliczności mogą, ale nie muszą doprowadzić do zaburzeń procesu uspołeczniania dziecka.

Kompleksowa pomoc rodzinie, z wykorzystaniem wszystkich elementów i z pamięcią o dzieciach w tej rodzinie, daje szansę na znaczną poprawę funkcjonowania dzieci, na lepszy start. Pozwoli wyrównać dziecku szanse, sprawić, że samoocena dziecka poprawi się.

Przez kompleksową pomoc rodzinie w rozwiązywaniu trudnych problemów można osiągnąć trwałą poprawę sytuacji dzieci, pozwolić im pomyślnie przetrwać trudny okres rodzinny i rozwojowy. Może także wzbudzić w nich wiarę we własne możliwości i określić stosowny dla nich poziom dążeń i aspiracji.

RODZINA I DZIECKO W POLITYCE SPOŁECZNEJ

Pierwszym dokumentem międzynarodowym dotyczącym dzieci, który zawiera szeroki katalog praw uwzględniający prawa i wolności osobiste dziecka jest Konwencja o Prawach Dziecka uchwalona 20 listopada 1989r. przez Zgromadzenie Narodów Zjednoczonych. Nazywana jest światową konstytucją praw dziecka. W myśl konwencji dzieckiem jest osoba poniżej 18 roku życia.

Zasady jakimi kierowano się tworząc katalog praw dziecka były następujące:

- 1) Zasada dobra dziecka oznacza, że wszystkie działania muszą być podejmowane z uwzględnieniem najlepiej pojętego interesu dziecka.
- 2) Zasada równości oznacza, że wszystkie dzieci niezależnie od ich cech (kolor skóry, płeć, narodowość itp.) są równe wobec prawa.
- 3) Zasada poszanowania praw i odpowiedzialności obojga rodziców oznacza, że państwo szanuje autonomię rodziny i ingeruje tylko w szczególnie uzasadnionych przypadkach.
- 4) Zasada pomocy państwa oznacza, że państwo zobowiązane jest do wspierania i zabezpieczenia socjalnego rodzin, w szczególności potrzebujących pomocy.

Niezależnie od ONZ – owskiej Konwencji o Prawach Dziecka obowiązuje szereg dokumentów międzynarodowych dotyczących dzieci w różnych szczególnych sytuacjach. Dokumenty te obejmują następujące zagadnienia:

- 1) status dziecka,
- 2) władza rodzicielska/ piecza,
- 3) opieka państwa,
- 4) przysposobienie, opieka zastępcza,
- 5) edukacja dzieci,
- 6) ochrona przed wyzyskiem i pracą,
- 7) ochrona zdrowia i prawo do rozwoju,

- 8) ochrona osób niepełnosprawnych,
- 9) postępowanie w sprawach nieletnich.

Rodzina i dziecko są chronione zarówno w ustawodawstwie polskim jak i międzynarodowym. Konstytucją Rzeczypospolitej z 22 kwietnia 1997r. art. 71 ust.1 stanowi: „Państwo w swojej polityce społecznej i gospodarczej uwzględnia dobro rodziny. Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych.” Nie bez znaczenia jest fakt, że w nowej Konstytucji umieszczony artykuł dotyczy praw dzieci:

Art. 72:

- 1) Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka. Każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją.
- 2) Dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych.
- 3) W toku ustalania praw dziecka organy władzy publicznej oraz osoby odpowiedzialne za dziecko są obowiązane do wysłuchania i w miarę możliwości uwzględnienia zadania dziecka.
- 4) Ustawa określa kompetencje i sposób powoływania Rzecznika Praw Dziecka.

Poza tym ważne są sformułowania w art. 48 Konstytucji, nakazujące uwzględnienie stopnia dojrzałości dziecka oraz jego przekonań: ust.1. „Rodzice mają prawo do wychowania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniem. Wychowanie to powinno uwzględnić stopień dojrzałości dziecka, a także wolność jego sumienia oraz jego przekonania.

Rozwinięciem norm zawartych w Konstytucji a odnoszących się do rodziny znajduje miejsce w Kodeksie Rodzinnym i Opiekuńczym.

Innymi regulacjami prawnymi związanymi z problematyką dziecka i rodziny są:

- 1) Ustawa o Rzeczniku Praw Dziecka. Działalność rzecznika polega na zbieraniu danych o sytuacji dzieci, informowaniu o tym kompetentnych władz i przygotowywaniu propozycji zmian systemowych czy przepisów jeżeli istniejące nie wystarczają.
- 2) Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty. Z przepisów oświatowych wynika szereg ważnych praw uczniowskich (np. Zasada

oceniania i informowania o ocenach, klasyfikowanie, zdawanie egzaminu, przyznawanie pomocy materialnej, korzystanie z pomocy psychologicznej).

- 3) Ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich.
- 4) Kodeks Karny i Postępowania Karnego.
- 5) Ustawa o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym.
- 6) Ustawa o pomocy społecznej

Reforma systemu opieki nad dzieckiem pozbawionym opieki rodziców wprowadziła zasadnicze zmiany. Dotychczasowe funkcje nadzoru nad placówkami przejął z resortu edukacji, resort pracy i polityki społecznej. Organami prowadzącymi placówki stały się samorządy, a kierowaniem do placówek i pracą z rodzinami wychowanków miały zająć się powstałe w 2000r. Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie.

Ustawa o pomocy społecznej wprowadziła spójne ramy funkcjonowania systemu opieki nad rodziną i dzieckiem. W Rozdziale 4 ustawy o pomocy społecznej - „Opieka nad rodziną i dzieckiem” określono zakres pomocy dla rodzin, mających trudności w wypełnianiu swoich zadań oraz zakres pomocy dziecku pozbawionemu częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej i niedostosowanemu społecznie.

Przepisy rozdziału 4 określiły zasady wspierania rodzin oraz zasady organizacji i finansowania rodzin zastępczych, ośrodków adopcyjno-opiekuńczych, placówek opiekuńczo – wychowawczych, nadzoru nad działalnością instytucji opieki. Zadania w zakresie organizacji, prowadzenia, funkcjonowania i nadzoru nad tymi instytucjami rozdzielono pomiędzy gminy, powiaty i województwa. Wprowadzono ponadto nowy typ instytucji opiekuńczej dotychczas nie występujący w systemie opieki nad dzieckiem – rodziny zastępcze pełniące funkcje pogotowia rodzinnego.

Przepisy te, jak również wiele kwestii szczegółowych i nowych pojęć dotychczas nie funkcjonujących w systemie opieki nad dzieckiem (np. standard świadczonej opieki i wychowania, standard usług świadczonych w rodzinnej opiece i w placówkach opiekuńczo – wychowawczych, jakość działań ośrodków adopcyjno – opiekuńczych), które wprowadzono do ustawy o pomocy społecznej sprecyzowano w szczegółowych rozporządzeniach.

ZASADY OGÓLNE SYSTEMU PROFILAKTYKI I OPIEKI NAD DZIECKIEM I RODZINĄ

Pomoc rodzinie powinna służyć odbudowie i podtrzymaniu umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnieniu ról społecznych. Zadanie to winno być realizowane przede wszystkim przez:

- ✓ Wzmocnienie i wyzwalanie zasobów tkwiących w rodzinach;
- ✓ Wspieranie rodziców w ich funkcjach opiekuńczo – wychowawczych;
- ✓ Poprawę bezpieczeństwa socjalnego rodzin;
- ✓ Poprawę jakości życia rodzin zagrożonych ubóstwem i innymi problemami społecznymi;
- ✓ Zapewnienie równego i sprawiedliwego dostępu do socjalnej, oświatowej i kulturalnej infrastruktury Gminy.

Ogólne zasady systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną obejmują:

- ✓ Podmiotowość rodziny, ochrona praw rodziny i dziecka;
- ✓ Pierwszeństwo prawa dziecka do życia w zdrowej rodzinie;
- ✓ Kompleksowość działań podmiotów publicznych i niepublicznych w działaniach na rzecz rodzin;
- ✓ Pierwszeństwo dziecka do ochrony i praw – zwłaszcza niepełnosprawnego oraz zagrożonego ubóstwem, deprawacją, degradacją i marginalizacją społeczną;
- ✓ Edukacja podstawowym warunkiem rozwoju jednostkowego i zbiorowego – priorytet dla rozwoju indywidualnego potencjału i zdolności każdego dziecka;
- ✓ Profilaktyka przed interwencją w rozwiązywaniu problemów rodziny i młodego pokolenia;
- ✓ Preferowanie/promocja rozwiązań systemowych w pracy z dziećmi i młodzieżą, opartych na subsydiarności, elastyczności, kompleksowości, efektywności, ciągłości i różnorodności form działania;
- ✓ Wspieranie rodziny w realizacji jej funkcji wychowawczych, opiekuńczych i socjalnych.

GLÓWNE CELE PROGRAMU PROFILAKTYKI I OPIEKI NAD DZIECKIEM I RODZINĄ

- ✓ Poprawa jakości życia, zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego rodzin;
- ✓ Przeciwdziałanie stanom grożącym degradacją społeczną, bezradnością społeczną;
- ✓ Kompensowanie deficytów zdrowotnych, edukacyjnych, wychowawczych, społecznych i materialnych rodzin i dzieci;
- ✓ Promowanie zdrowego stylu życia;
- ✓ Integracja podmiotów stanowiących bezpośrednie otoczenie wychowawcze dziecka oraz prewencja, redukcja, likwidacja czynników dezorganizujących środowisko wychowawcze dzieci i młodzieży;
- ✓ Rozwijanie środowiska społecznego sprzyjającego wyzwaniu potencjału intelektualnego, twórczego, organizacyjnego i społecznego ludzi młodych;
- ✓ Ochrona dzieci i młodzieży przed porzuceniem, zaniedbaniem, przemocą, uzależnieniami, deprawacją, wykołajaniem oraz przestępczością.

PRIORYTETY GMINNEGO SYSTEMU PROFILAKTYKI I OPIEKI NAD DZIECKIEM I RODZINĄ

- ✓ Eliminowanie czynników sprzyjających wykluczeniu rodzin;
- ✓ Rozwój programów ochrony zdrowia dzieci i młodzieży;
- ✓ Tworzenie infrastruktury instytucjonalno – organizacyjnej i finansowej wspomagającej programy integracji międzypokoleniowej, włączenie w życie społeczności dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz ludzi młodych z deficytami edukacyjno-wychowawczymi i nieprzystosowanych społecznie;
- ✓ Tworzenie zintegrowanych programów przeciwdziałania przemocy, wykołajenia i przestępczości młodego pokolenia.

DOMENY GMINNEGO SYSTEMU PROFILAKTYKI I OPIEKI NAD DZIECKIEM I RODZINĄ

1. FUNKCJONOWANIE RODZINY

1. 1.Cel: Wzmacnianie potencjału rozwojowego rodziny

Zadania:

- Inicjowanie programów służących rozwojowi młodego pokolenia i rodziny, wzmocnieniu czynników zapobiegających dezorganizacji życia rodzinnego;
- Rozbudowa zaplecza usługowego wspierającego rodziną w wypełnianiu jej funkcji i zadań;
- Rozwijanie lokalnej infrastruktury informacyjnej, edukacyjnej, terapeutycznej wspomagającej rodzinę w rozumieniu i rozwiązywaniu problemów społecznych;

1. 2. Cel: Wspieranie rodziców w ich funkcjach opiekuńczo – wychowawczych.

Zadania:

- Organizowanie na terenie placówek oświatowych zajęć informacyjno - warsztatowych rozbudowujących wiedzę rodziców na temat rozwoju dzieci i młodzieży;
- Włączenie rodziców w proces dydaktyczno – wychowawczy dzieci;
- Rozwijanie form opieki krótkoterminowej;
- Rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin w kryzysie;
- Budowanie systemu wsparcia dla rodzin i edukacji dla rodzin zagrożonych uzależnieniami i przemocą;
- Budowanie poradnictwa i edukacji dla rodziców służących rozpoznawaniu zagrożeń i uzależnień dzieci i młodzieży;

2. POŁOŻENIE MATERIALNE RODZINY

2. 1. Cel: Poprawa standardu i jakości życia rodzin umożliwiających realizowanie funkcji i zadań służących rozwojowi oraz osiąganiu samodzielności, zaradności, niezależności i odpowiedzialności jej członków

Zadania:

- Diagnoza i monitoring warunków i jakości życia rodziny;

- Rozbudowa zintegrowanego systemu chroniącego rodzinę przed utratą bezpieczeństwa socjalnego (wsparcie dla rodzin z osobą długotrwale bezrobotną);
- Rozwój zintegrowanego systemu wsparcia dla rodzin z niepełnosprawnymi członkami rodziny lub mieszkającymi z osobami starszymi.

2.2. Cel: Wspieranie rodzin zagrożonych ubóstwem

Zadania:

- Dostarczenie usług i świadczeń pomocy społecznej rodzinom żyjącym w trudnych warunkach materialnych;
- Zapewnienie dzieciom i młodzieży z rodzin ubogich posiłków w szkole, wyposażenia w podręczniki i przybory szkolne, wypoczynku w czasie ferii letnich i zimowych;

3. EDUKACJA

3. 1. Cel: Wzbogacenie standardowej oferty dydaktycznej

Zadania:

- Włączanie w proces dydaktyczny programów otwierających świadomość młodego pokolenia na problemy osób starszych i ludzi niepełnosprawnych oraz zagrożenia cywilizacyjne i zachowania prowadzące do utraty bezpieczeństwa fizycznego, zdrowotnego i socjalnego;
- Wspieranie zajęć służących budowaniu postaw sprzyjających rozwijaniu umiejętności społecznych oraz przedsiębiorczości młodego pokolenia;
- Szkoła jako placówka integrująca wiedzę z różnych dziedzin; służąca wszechstronnemu rozwojowi indywidualnemu, ucząca krytycyzmu oraz angażująca i przygotowująca uczniów do rozwiązywania problemów jednostki, rodziny i społeczności.

3. 2. Cel: Promocja i wspieranie uczniów uzdolnionych

Zadania:

- Wypracowanie procedury efektywnej selekcji, wyróżniania, nagradzania i monitoringu rozwoju młodzieży uzdolnionej.

4. WYCHOWANIE

4. 1. Cel: Wsparcie systemu norm i wartości społecznych gwarantujących prawidłowy przebieg procesu wychowania.

Zadania:

- Kontynuowanie, wzbogacenie istniejących programów profilaktycznych i edukacyjnych wspierających wychowanie dzieci i młodzieży;
- Inicjowanie programów wyłaniania liderów młodzieżowych w różnych sferach życia publicznego;
- Wspieranie idei wolontariatu oraz innych form aktywności sprzyjających uwrażliwieniu młodzieży na potrzeby innych ludzi i budowaniu postaw prospołecznych oraz podejmowaniu działań na rzecz środowiska lokalnego i szerszych zbiorowości;
- Inicjowanie programów informujących o źródłach zagrożeń cywilizacyjnych i kulturowych, metodach i technikach budowania odporności na manipulację medialną, grupową, ekonomiczną, sposobach prewencji i radzenia sobie w sytuacjach trudnych.

4. 2. Cel: Ochrona dzieci i młodzieży przed nieprzystosowaniem społecznym, marginalizacją i społecznym wykluczeniem

Zadania:

- Wprowadzenie do gimnazjalnych programów dydaktycznych zajęć profilaktyczno – edukacyjno - wychowawczych z zakresu dewiacji i patologii społecznej ze szczególnym uwzględnieniem profilaktyki uzależnień;

5. SPORT, REKREACJA I WYPOCZYNEK

5. 1. Cel: Rozbudowa warunków służących aktywności sportowej i rekreacyjnej młodego pokolenia oraz uczestnictwo dzieci i młodzieży w zajęciach sportowo- rekreacyjnych.

Zadania:

- Współpraca z klubami sportowymi,
- Wspieranie plenerowych imprez sportowych, rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży,
- Wyrównywanie dysproporcji w dostępie dzieci i młodzieży do oferty sportowej, rekreacyjnej turystycznej,

- Wspieranie stałych zajęć rekreacyjnych i sportowo-rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych,
- Wykorzystanie gminnej bazy sportowej na cele rekreacyjne i aktywność ruchową dzieci i młodzieży,
- Wspieranie różnych form turystyki krajowej.

5. 2. Cel: Promocja form spędzania czasu wolnego przez młodzież, sprzyjających rozwojowi zainteresowań i przeciwdziałaniu nudzie.

Zadania:

- Realizacja projektów służących zdrowemu stylowi życia, przeciwdziałanie uzależnieniom i biernym formom spędzania czasu wolnego;
- Poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych;
- W okresie wakacyjnym zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży;

6. ZDROWIE I SPRAWNOŚĆ

6. 1. Cel: Kompensowanie deficytów zdrowotnych oraz świadczeń i usług z zakresu promocji zdrowia i zadań ze sfery zdrowia publicznego (poza pakietem ubezpieczenia zdrowotnego)

Zadania:

- Wspieranie cyklicznych badań stanu zdrowia i sprawności młodego pokolenia;
- Realizacja ochrony zdrowia z zakresu zdrowia publicznego (higiena, szczepienia ochronne itp.)
- Realizacja programów profilaktycznych i prozdrowotnych w szkole – wady postawy, wzroku, uzależnień i prawidłowego żywienia;
- Realizacja programów propagujących zasady bezpiecznego zachowania na drodze, ulicy, w domu, w czasie zabawy, na wakacjach, w kontaktach z innymi ludźmi;

7. BEZPIECZEŃSTWO – PATOLOGIE

7. 1. Cel: Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa i społecznej pewności siebie dzieci i młodzieży.

Zadania:

- Wspieranie programów ilustrujących zagrożenia współczesności i sposoby prewencji i radzenia sobie w trudnych sytuacjach, uczących odporności na manipulację medialną, grupową, ekonomiczną,
- Promocja programów profilaktyczno-edukacyjnych realizowanych z policją;

7. 2. Cel: Profilaktyka i zmniejszenie rozmiarów uzależnień.

Zadania:

- Promocja programów edukacyjnych, profilaktycznych i terapeutycznych związanych z uzależnieniem, adresowanych do dzieci i młodzieży (nikotyna, alkohol, narkotyki)
- Cykliczne szkolenia dla nauczycieli związane z uzależnieniami;
- Kontrola zakazu dystrybucji papierosów, alkoholu dzieciom i młodzieży;
- Ochrona dzieci przed uzależnieniami w rodzinie

7. 3. Cel: Przeciwdziałanie przemocy wobec dzieci i młodzieży.

Zadania:

- Diagnoza skali zjawiska krzywdzenia dzieci i młodzieży.
- Rozwijanie programów przeciwdziałania przemocy rówieśniczej i szkolnej w środowisku lokalnym.
- Promocja działalności programu NIEBIESKA LINIA.

7.4. Cel: Profilaktyka przestępczości dziecięcej i młodzieżowej.

Zadania:

- Szkolenie nauczycieli, wychowawców w kwestiach związanych z diagnozowaniem , wczesnym rozpoznaniem dewiacji i patologii wśród młodzieży oraz sposobami zapobiegania i pomocy;
- Tworzenie programów integrujących i aktywizujących społeczność lokalną na rzecz przeciwdziałania dewiacjom i patologii wśród młodzieży i dzieci;

REALIZATORZY PROGRAMU

- ✓ Samorząd lokalny
- ✓ Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Juchnowcu Kościelnym
- ✓ Szkoły Podstawowe
- ✓ Publiczne Gimnazja
- ✓ Pedagodzy szkolni
- ✓ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- ✓ Policja
- ✓ Ośrodki Zdrowia
- ✓ Punkt Konsultacyjno -Informacyjny
- ✓ Ośrodek Kultury w Gminie Juchnowiec Kościelny
- ✓ Organizacje pozarządowe na terenie Gminy Juchnowiec Kościelny

ŹRÓDŁO FINANSOWANIA:

- ✓ Budżet gminy;
- ✓ Budżet państwa;
- ✓ Inne źródła.

BIBLIOGRAFIA

- ✓ Jan Paweł II, Adhortacja Apostolska. Familiaris Consortio nr 86, Warszawa
- ✓ Kawula S., Bragiel J., Janke A. W., Pedagogika rodziny. Obszary i panorama problematyki, Toruń 2004
- ✓ Kępski Cz. (red.), Opieka i wychowanie w rodzinie, Lublin 2003
- ✓ Pytka L., Zacharczuk T. Zaburzenia przystosowania społecznego dzieci i młodzieży, Siedlce 1995
- ✓ Wiatrowski Z., Aktywność naukowa na rzecz pedagogiki chrześcijańskiej i otwartej, [w:] J. Nikitorowicz, K. Sawicki, T. Bajkowski (red.), Współczesne dylematy diagnostyczne i metodyczne w opiece i wychowaniu, Olecko 2003